

znali pomagati. Iz razprav tega shoda smo se tudi prepričali, da imajo gališki kmetje moče, ki bodo dostojno izpolnili poslanska mesta. Na tem shodu se je tudi hotel izvoliti neki odbor, ki naj bi vzel volilno agitacijo ob vsacih volitvah v roke. Vladni zastopnik je to volitev preprečil, najbrž ker je slutil, da stvar ni ugodna za sedanje sistemo. S tem se pa stvar ni preprečila, temveč le nekoliko odložila. Storili so se že koraki, da se odbor osnuje, naj bode to vladi po volji, ali ne. Poljski osrednji volilni odbor je s tem dobil nevarnega nasprotnika. Nikakor ne bode mogel več vrvati povsod plemenitaških kandidatov.

Kmetsko gibanje je pa za plemstvo bolj nevarno, nego bi bilo v vsaki deželi. V Galiciji plemstvo nima zaradi tega tako silnega vpliva, ker voli v svoji skupini preveč poslancev; v Galiciji volijo kmetske občine namreč 27, dočim jih veliko veleposestvo samo 20. Vpliv plemstva v Galiciji temelji v tem, da so si znali pridobiti večino v kmetskih občinah po vladnem pritisku, premali zavednosti prebivalstva in pa z židovskim denarjem. Ko se pa narod bolj zave, pa vsa sredstva ne bodo žlahti več pomagala.

Tako pride v Galiciji do velicega političnega prevrata. Najbrž bodo že prihodnje volitve prinesle velicnih prememb. Može, ki pridejo na novo v državni zbor, bodo v vseh ozirih hodili svojo pot. Podpirali ne bodo več koalicije in ž njimi bode mogoče se zvezati, ker bodo pravi zastopniki naroda. Ker imajo Poljaki odločilno besedo v državnem zboru, bode prevrat v Galiciji premenil tudi vso avstrijsko politiko. Prevrat pri volitvah na Češkem je bil omajal Taaffejevo vladno sistemo in prevrat pri volitvah v Galiciji pa utegne zadeti smrtni udarec sedanji vladni sistemi in če se to zgodi, smemo upati, da pridejo boljši časi za Slovane.

Politični pregled.

Imenovanje Linharda deželnim šolskim nadzornikom na Stajarskem zmatrajo nekateri za kompenzacijo, ki se je dala Nemcem, da ne bodo nasprotovali slovenski gimnaziji v Celji. Nam se to ne zdi verjetno. To imenovanje najbrž s celjsko gimnazijo ni v najmanjši zvezi. Pod sedanjo vlado je že imenovanih več odločnih nemških strankarjev in vendar ne bode nikdo trdil, da so to komu kaka kompenzacija. To je čisto naravno. Sedanja vlada je v prvi vrsti nemškoliberalna in to se mora pokazati tudi pri imenovanjih. Tudi Linhard toraj ni zadnji, pripravljeni bodimo na to, da še več tacih slučajev doživimo. Graška tetka je tudi jako zadovoljna s tem imenovanjem, kar najbolje označuje to imenovanje. S čimer je graška „Tagespost“ zadovoljna, nam Slovincem gotovo ni v korist. Pomenljivo je pa, da nemškonarodni listi s tem imenovanjem niso tako zadovoljni. Po njih mnenji ni to za Nemce nobena pridobitev, ko pa bivši nadzornik na Stajarskem, dr. Jarz, ki je naklonjen Slovanom in klerikalcem, pojde na Moravsko, kjer so narodne razmere še težavneje nego na Stajarskem. Sploh pa nemškonarodni listi naglašajo, da nemška levica ni ničesa pripomogla, da je imenovan Linhard šolskim nadzornikom. Popolnoma po krivici si v tem oziru prisvoja neke zasluge. Seveda nemškemu nacijalcem je na tem, da liberalci ne izkoristijo v svoj prid tega imenovanja.

Šleško vprašanje. — Poljskim poslancem ni nič kaj po volji, da jih kdo spominja na Šlezijo. Tudi nekateri poljski listi so pripravljene šleške Poljake žrtovati za koalicijo. Vsi poljski listi pa vendar niso teh mislij in posebno nujno opozarjajo poslance, da se potegnejo za poljsko gimnazijo v Tešenu. Ti časopisi mislijo, da je baš sedaj pravi čas, da se potegnejo za to šolo, ker so z nemškimi liberalci v prijateljstvu. Če so liberalci zares prijatelji Poljakov, jim pač te gimnazije ne bodo odrekli. Nemci tudi ne bodo nič oškodovani, ker obdrže vse sedanje svoje šole. Liberalcem pa te zahteve poljskih listov niso po volji, ker že iz strahu pred nemškimi nacijonalci ne marajo teh šol dovoliti.

Grof Tasilo Festetics. — Madjarski opozicijski listi poročajo, da misli vlada predlagati, da se grafu Tasilu Festeticu podeli knežji naslov, ker pri drugem glasovanju ni glasoval proti civilnemu zakonu. Nam se pač zdi, da je stvar izmišljena. Tudi bi se Wekerle s takim predlogom le osmešil. Za take zasluge se pač še ne bodo dajali knežji naslovi. Da se višji plemski naslovi ne dele kar tako, ve dobro tudi ogerski ministerski predsednik, ko je predlagal, da se imenuje toliko grofov in baronov, da bode vlada imela večino v gospodski zbornici.

Minister notranjih stvari na Ogerskem Hieronymi misli baje v kratkem odstopiti. Wekerle se že pogaja z nekim drugim mlajšim parlamentarcem, da bi prevzel ta portfel. To pa še ni dognano, ali Hieronymi popolnoma odstopi, ali pa prevzame kak drug portfel. Pa še kako drugo spremembo v ogerskem ministerstvu je v kratkem pričakovati.

Ogerski ministerski predsednik tožnik. — Ministerski predsednik Wekerle toži neki v Raabu izhajajoči list „Dunantuli Hirlap“, ki ga je bil obdolžil, da je grofa Esterhazyja skušal s tem pripraviti, da ne bi glasoval proti civilnemu zakonu, da se bode sicer neka pravda za 600.000 gl. odločila proti njemu. List je bil pa menda vso stvar izmislil tedaj, ko je bil najhujši boj in na obeh straneh niso bili izbirčni v sredstvih.

Knez primas. — Nekateri ogerski katoliški listi hudo napadajo ostrogonskega nadškofa knez primasa Vaszarya, očitajoč mu, da proti vladi ne brani dovolj interesov katoliške cerkve. Pričakovali so, da bode knez primas storil vse mogoče korake, da se še civilni zakon prepreči, ali nadškof pa ne mara vladi delati prevelikih sitnostij, ker bi najbrž vse nič ne pomagalo in bi morda le trpeli še cerkveni interesi. Sicer se pa govori, da je primas precej pretiranega madjarskega mišljenja in bi mu ne bilo ljubo, ko bi te po političnih borbah nemadjarske narodnosti dobile večjo veljavo in zatorej želi miru z vlado.

Bolgarija. — Cankov, vodja emigrantov bolgarskih, oziroma bolgarske, Rusiji prijazne stranke prizadeva si še vedno priti zopet na Bolgarsko. Toda vlada bolgarska mu vsled bližajočih se volitev v sobranje nikakor ne mara dovoliti povrata v domovino, ker želi, da se volitve svobodne vrše in ker se boji, da bi sicer ne dobila za sobranje potrebne večine. Sedaj se mudi Cankov v Belemgradu, toda tudi na Srbskem mu je srbska vlada le pod tem pogojem dovolila bivanje, ako ne bode uganjal nikakih agitacij in ne bo storil ničesar, kar bi bilo miru in sedanjemu redu na Bolgarskem nevarno. — Ministerski predsednik Stojlov je pred kratkim pri nekem banketu v Varni razvil nastopni vladni program. Vlada se hoče držati ustave; tiskovni zakon se bode premenil, ker ne ustreza narodnemu in časovnemu duhu; vlada bo na to gledala, da se bodo učitelji pečali le s šolo ne pa s politiko; da napravi ravnotežje v državnem gospodarstvu bo vlada po možnosti znižala davke oziroma jih pravičneje razdelila; sedanja vlada se Rusiji ne bode približala in hoče varovati samostojnost. Ministerski predsednik je tudi izrazil nado, da bolgarsko vprašanje kmalu izgine z zelenih diplomatskih miz.

Zapadna in iztočna cerkev. — Iz Rima se javlja, da papež namerava v kratkem v Vatikanu sklicati konferencijo, na katero bi pozval tudi patrijarhe in nadškofe iztočne katoliške cerkve. Konferencija bi se naj posvetovala o načinih, po katerih bi bilo moč nekatoliške cerkve zjediniti s katoliškim pontifikatom. Papež namerava v tem oziru konferenciji predložiti nastopne predloge: Papež želi, da se prizna kot vrhovna glava, dovoljuje pa orijentalnim cerkvam, da obdrže jezik in obrede. V vatikanskih krogih se nadejajo, da bode ta akcija, na katero se že dlje časa pripravljala, imejala vspeh.

Afrika. — Razmere v Maroku so jako zamotane. Mladi sultan si še sedaj ni utrdil svoje vlade napram mnogoštevilnim svojim nasprotnikom. Poroča se, da je začasno izročil vodstvo v vladanji svoji materi in ji naročil, da najstrožje kaznuje one častnike, ki so se drznili nasproti njemu ustavnike podpirati. Mati sultanova je te nesrečneže res strašno kaznovala. Ukazala jim je, da nagi zajahajo osle mej številno vojaštvo, ki je z biči teplo mimo jahajoče častnike. To mučenje je trpelo celo uro. Na pol mrtve so na to častnike zopet vrgli v ječo. Razun tega so vsem konfiscirali tudi njihovo premoženje, razun nekaj malega, ki se jim je pustilo za njihove obile otroke. Mej temi, ko se v notranjem maročanskem življenju vrše taki strašni čini in se ponavljajo razne vstaje proti mlademu sultanu, skušajo še vnanje države, ki so interesovane pri Maroku, te nemire podpirati, oziroma jih odobrujejo, ker upajo na svoj lasten dobiček.

Obrtnija.

Načrt novega obrtnega zakona.

Že zadnjikrat smo govorili o tej stvari. Ker so pa ta čas prišle v javnost nekatere podrobnosti; zmatramo za svojo dolžnost, da spregovorimo še danes o tej stvari. Načrt je baje v trgovinskem ministerstvu že izdelan in minister graf Wurmbbrand ga predloži v jedni prvih sej državnega zbora, ko se zopet snide. Sestavljen je na podlagi izpovedeb obrtne enquete, ki se je bila priredila po inicijativi dr. Ebenhocha, potem na podlagi enquete obrtnega odseka državnega zbora in pa na podlagi izreka trgovskih zbornic. Zdi se pa nam, da se je minister najbolj oziral na trgovske zbornice. V večini trgovskih zbornic zlasti v severnih deželah pa vlada neki manšterski duh. Ker obrtniki čutijo, da večina trgovskih zbornic ne zastopa pravih interesov malih obrtnikov, za to se že dolgo čujejo glasovi obrtnikov, naj bi se osnovala posebne obrtne zbornice. Čisto naravno je, da načrt obrtnega zakona, ki se opira na izreke trgovskih zbornic, ne bode ugajal malemu obrtniku.

Že zadnjikrat smo omenili, da se misli raztegniti dokaz sposobnosti na nekatere stroke, za katere dosedaj ni veljal. Take stroke bodo gostilničarstvo, navadno trgovstvo, obrt mehanika in elektrotehnika, potem frizersko obrt in pa obrt modistinj.

Gostilničarji bodo s tem pač zadovoljni, namreč sedanj. Ker se dosedaj ni nobeden učil tega obrta, ne bode mogel nikdo dobiti na novo gostilnice. Po našem mnenju bi se pa namen bil ravno tako dosegel, da se bi določilo omejeno število gostilnic. Sploh pa ni nam prav

jasno, kakšno sposobnost bode moral dokazati, ker gostilničarstva se pač ni treba tako učiti kakor kakšnega rokodelstva.

Vpeljal se bode tudi dokaz sposobnosti za navadno trgovino. Pod navadno trgovino se bode razumevala trgovina z modnim, krojnim in mešanim blagom v mestih in trgih. Na veliko in izvaževalno trgovino se pa dokaz sposobnosti ne misli raztegniti. Torej se hoče zopet z dokazom sposobnosti ovirati le male trgovce, velicih pa ne. Sploh od tega dokaza sposobnosti ni drugega pričakovati, da se bodo komu delale sitnosti. Sicer se bode pa dokaz sposobnosti od gostilničarjev in prodajalničarjev zahteval le v mestih in trgih, v vaseh pa ne. Kako bode pa s tistimi, ki so dlje časa na deželi imeli prodajalnico ali gostilno, se li bodo smeli preseliti v mesto, ali ne, kaj o tem določuje vladni načrt ne vemo, torej ne vemo, če se bode dal v tem oziru obiti.

Najboljša stran vladnega načrta je pač to, da se misli točneje določiti področje nekaterih trgovin. Posebno se mislijo natančneje določiti pravice trgovcev z mešanim blagom. Sedaj ti trgovci lahko prodajajo, kar koli se jim zdi razen strupov in orožja ter delajo škodo mnogim drugim trgovcem in obrtnikom. Seveda sodbe o vrednosti te omejitve ne moremo še danes izreči, ker moramo poprej imeti natančne določbe. Tudi se točneje določijo pravice prodajalcev z živili. Imel bode vladni načrt pa jedno določbo, katero bodo z veseljem pozdravili vsi gostilničarji. Smeli ne bodo več prodajati piva v steklenicah trgovci z mešanim blagom in živili. To bode stvar gostilničarjev.

Kakor smo že zadnjič omenili, bodo konfekcionarji smeli jemati mero. Važnost te pravice je silno velika in krojači in čevljarji so se najbolj upirali temu, da bi to bilo konfekcionarjem dovoljeno. S tem se bi priložil hud udarec krojaškemu mojstrom.

V vladnem načrtu se pa misli, da se krivica, ki se naredi krojačem, bode dala s tem popraviti, da bodo konfekcionarji morali dajati dela mojstrom, ako ne bodo sami krojači. Prepovedano jim bode imeti pomočnike. Ta določba je na videz mojstrom v korist, v dejanji pa od nje utegne imeti korist le državna blagajnica, da dobi nekoliko več davkov. Trgovski dobiček je za obrtnike izgubljen, naj se stvar suče, kakor koli. Faktično se bode pa delalo tudi le s pomočniki kot se sedaj, ki bodo popolnoma od konfekcionarjev odvisni. Konfekcionar bode vzel obrtno pravico za tiste pomočnike, ki mu bodo delali na domu. To stane le malo goldinarjev na leto, katere bode že pozneje utrgal. Tacih pomočnikov bode mu pač lahko dobiti, ki morejo dokazati postavno sposobnost. Konfekcionarstvo bode popolnoma uničilo krojaštvo. Če vladni načrt obvelja, kmalu v marsikakem mestu o samostojnih mojstrih v oblačilnih obrtih ne bodo vedeli drugje, kakor pri davkarji, kjer bodo za take imeli vpisane pomočnike konfekcionarjev. Na Dunaji že tudi sedaj ne delajo pomočniki za konfekcionarje in tovarne, temveč kosovni mojstri (Stückmeister), kateri delajo le za svojega *